Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2014, sp. zn. 5 Tdo 587/2014, ECLI:CZ:NS:2014:5.TDO.587.2014.1

Číslo: 40/2015

Právní věta:

I. Zákonným znakem skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle ustanovení § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku není recidiva pachatele, a proto okolnost, že v průběhu výkonu trestu odnětí svobody se již dopustil kázeňského přestupku, za který byl postižen, není významná pro závěr, že v případě dalšího porušení pravidel výkonu trestu nebo jeho účelu jde o „závažné jednání“, které předpokládá tato skutková podstata.

II. K posuzování zásady ne bis in idem z hlediska tzv. Engel kritérií Evropského soudu pro lidská práva.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.07.2014

Spisová značka: 5 Tdo 587/2014

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, Nepřípustnost trestního stíhání

Předpisy: §97 Zákona č. 182/2006 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného D. F. zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 4 To 242/2013, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 2 T 66/2013, zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Okresnímu soudu v Ostravě přikázal, aby věc obviněného D. F. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 2 T 66/2013, byl obviněný D. F. uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) trestního zákoníku, ve znění účinném od 15. 1. 2013 (zák. č. 40/2009 Sb., dále jen „tr. zákoník“), kterého se dopustil tím, že ve Věznici H., okres O., kde vykonával trest odnětí svobody v trvání 20

roků, který mu byl uložen za trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. b) trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zák.“) jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi podle § 41 odst. 1 tr. zák., spáchaný ve výkonu trestu pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. spáchaný zvlášť nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák., rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 5. 1995, sp. zn. 5 T 63/94, který nabyl právní moci dne 26. 2. 1996, si v přesně nezjištěné době do 12.30 hodin dne 30. 10. 2012 vědomě opatřil a požil blíže nezjištěnou látku obsahující metabolit tetrahydrocannabinolu (THC), což bylo zjištěno dne 30. 10. 2012 ve 12.30 hodin, kdy byl u něj proveden odběr moči za účelem provedení orientačního toxikologického vyšetření moči a následně byla toxikologickým vyšetřením moči provedeným Fakultní nemocnicí O., Ústavem soudního lékařství, toxikologickou laboratoří dne 1. 11. 2012 potvrzena přítomnost metabolitu THC, tedy psychotropní látky zařazené v příloze č. 4 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, jako psychotropní látka zařazená do seznamu I podle Úmluvy o psychotropních látkách, přestože mu v rozhodné době nebyly lékařem ordinovány jakékoliv léky obsahující tyto látky, přičemž uvedeného jednání se dopustil i přesto, že již dne 26. 1. 2009 v rámci téhož výkonu trestu odnětí svobody se dopustil obdobného jednání, když při preventivním vyšetření moči provedeném ve Věznici H. měl pozitivní test na amfetamin, metamfetamin a metabolit THC, za což mu byl podle § 46 odst. 3 písm. g) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „zák. o výkonu trestu odnětí svobody“), uložen kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení na dobu čtyř dnů, který vykonal v době od 9. 3. 2009 od 11.00 hodin do 13. 3. 2009 do 11.00 hodin a který mu byl následně dne 11. 5. 2012 v rámci kázeňské odměny udělené podle § 54 odst. 1 zák. o výkonu trestu odnětí svobody zahlazen, kdy tímto svým jednáním závažným způsobem porušil základní povinnost odsouzeného podle § 28 odst. 3 písm. b) zák. o výkonu trestu odnětí svobody, v důsledku čehož pak došlo k neplnění programu zacházení a účelu výkonu trestu odsouzeným.

Za tento přečin byl obviněný D. F. odsouzen podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku, § 52 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 8 (osmi) měsíců. Podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku byl obviněný pro účely výkonu trestu zařazen do věznice s ostrahou.

Krajský soud v Ostravě, který projednal odvolání obviněného D. F. jako soud odvolací, rozhodl usnesením ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 4 To 242/2013, tak, že podle § 256 tr. ř. odvolání obviněného D. F. jako nedůvodné zamítl.

Proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 4 To 242/2013, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 2 T 66/2013, podal obviněný D. F. prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř., v němž namítal, že jediné ve věci použitelné dovolací důvody mu neumožňují napadat skutková zjištění soudů, tedy nemůže brojit např. proti tomu, že tyto soudy svá rozhodnutí v rozporu s trestním řádem opřely o tzv. „záznamy o výpovědi svědka“ vztahující se k osobám T., P., S. a M., ačkoli o výslech svědků se z procesního hlediska jednat nemohlo, obviněný v hlavním líčení nedal výslovný souhlas se čtením úředních záznamů a zejména je pozoruhodné, že tyto tzv. „výpovědi“ zachycené v písemné formě jsou zcela shodné v tom smyslu, že jejich text je zcela totožný včetně členění do odstavců a textu jednotlivých vět, na což obhajoba poukazovala před soudy obou stupňů.

Dovolatel ke svému případu také uvedl, že se drogovému testu ve výkonu trestu odnětí svobody podrobil dobrovolně s tím, že v případě, že by se dovolatel drogovému testu dobrovolně nepodrobil a odmítl jej, potom by mu hrozil pouze kázeňský postih a nikoli trestní stíhání. Dosud v řízení provedené důkazy neumožňují bez důvodných pochybností uzavřít, že dovolatel požil produkt konopí vědomě, tím méně úmyslně. Obhajoba je přesvědčena, že po provedeném dokazování existuje neuzavřený počet možností, jak se produkt konopí mohl dostat do těla dovolatele bez jeho vědomí. Dovolatel byl pozitivně testován na drogy 26. 1. 2009. Poté mu byl kázeňský trest za tuto konzumaci zahlazen, obdržel řadu pochval a v rámci následných namátkových kontrol byl nejméně dvakrát

testován negativně, když k dalšímu pozitivnímu testování, které je předmětem nynější věci, došlo 30. 10. 2012. I kdyby v posledně jmenovaném případě drogu užil úmyslně, pak i potom mezi těmito dvěma excesy uplynula doba tří let a devíti měsíců, kdy v mezidobí došlo k zahlazení kázeňského trestu, řadě pochval a minimálně dvojímu negativnímu testování. V řízení nebylo nijak zjištěno, v jakém množství dovolatel požil produkt konopí, neboť bylo pouze zjištěno, že jej požil.

V takovém případě je tedy podle názoru obhajoby při právním hodnocení skutku dovolatele nutno aplikovat princip in dubio pro reo a dospět tedy k závěru, že obviněný požil tento produkt v nejnižším možném množství, které je ještě detekovatelné tenkovrstevnou chromatografií.

Z hlediska hmotněprávního je dovolatel přesvědčen, že na skutek popsaný ve skutkové větě rozsudku nalézacího soudu je nutno plně aplikovat zásadu subsidiarity trestní represe, princip ultima ratio a zásadu *ne bis in idem*.

Nejprve se zabýval stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikovaném pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr., k němuž dále uvedl, že v případě souběhu trestněprávní odpovědnosti a správněprávní odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt trestněprávní povahy je třeba uplatnit zásadu *ne bis in idem* ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Podle Nejvyššího soudu je porušením zásady „*ne bis in idem*“ ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva“), jestliže byl obviněný trestně stíhán pro stejný skutek, který byl jako čin trestněprávní povahy již dříve projednán příslušným správním orgánem v přestupkovém řízení, jež skončilo pravomocným rozhodnutím. K tomu dovolatele vedou závěry specifikované soudní rozhodovací praxí, přičemž dovolatel rozvedl části následujících judikátů. Podle Nejvyššího soudu je porušením zásady „*ne bis in idem*“ ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva“), jestliže byl obviněný trestně stíhán pro stejný skutek, který byl jako čin trestněprávní povahy již dříve projednán příslušným správním orgánem v přestupkovém řízení, jež skončilo pravomocným rozhodnutím.

Dovolatel také zmínil rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 10. 2. 2009, č. 14939/03, ve věci Sergey Zolotukhin proti Rusku. Jak zkonstatoval dovolatel, velký senát nejprve zopakoval, že označení řízení ve vnitrostátním právu jako správní nemůže být jediným kritériem pro posouzení aplikovatelnosti zásady *ne bis in idem* zakotvené v čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 Úmluvy. Dále velký senát podotkl, že pojem „trestní řízení“ v čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 musí být vykládán ve světle obecných zásad vztahujících se k pojmu „trestní obvinění“ zakotvenému v čl. 6 odst. 1 Úmluvy a k pojmu „trestný čin“ obsaženému v čl. 7 Úmluvy. Pokud jde o povahu a přísnost sankce, velký senát zdůraznil, že v případě, kdy je sankcí zbavení osobní svobody, existuje presumpce, že se jedná o „trestní“ sankci. Tato presumpce může být vyvrácena pouze výjimečně. Podle názoru obhajoby lze kázeňské tresty, které obviněnému za kázeňský přestupek hrozí, zejména pak celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů, případně umístění do samovazby až na 20 dnů, označit za citelnou sankci zbavení osobní svobody způsobilou přivodit odsouzenému „újmu“ ve smyslu závěrů ESLP v citované věci Zolotukhin proti Rusku. Podle názoru obhajoby je nerozhodné to, že odsouzený se již nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Rozhodné je naopak to, že těmito tresty je jeho osobní svoboda dále omezována nad rámec běžných omezení vyplývajících z povahy výkonu trestu odnětí svobody. Skutečnost, že obviněnému byl v předmětné věci uložen kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení „jen“ na dobu tří dnů není podle názoru obhajoby argument pro to, že tu je na místě jeho „tvrdší“ potrestání v rámci trestního práva. Naopak, z uvedeného je zřejmé, že ani Vězeňská služba České republiky nepovažovala kázeňský přestupek obviněného za nějak fatální nebo závažný, a proto kázeňský trest ukládala při dolní hranici zákonného rozpětí.

Po prostudování obdobných úprav v jiných mezinárodněprávních instrumentech dospěl velký senát

ESLP ve věci Zolotukhin proti Rusku k závěru, že čl. 4 Protokolu č. 7 zakazuje stíhání pro druhý „trestný čin“, pokud je tento druhý trestný čin založen na totožném, či v podstatných rysech totožném, skutku. Totožnost skutku je dána tehdy, když se konkrétní skutkové okolnosti týkají téhož obžalovaného a jsou neoddělitelně spjaty v čase a místě. Ohledně prvku „bis“ dospěl sedmičlenný senát k závěru, že čl. 4 Protokolu č. 7 zakazuje nejen právo nebýt trestán dvakrát za tentýž trestný čin, ale rovněž právo nebýt stíhán dvakrát za tentýž trestný čin. Oproti tomu soudy prvního a druhého stupně v rámci svého rozhodování v předmětné trestní věci poukázaly mj. na tyto závěry soudní rozhodovací praxe: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 8 Tdo 397/2012, kdy uvedené rozhodnutí řeší vztah obecného ustanovení § 28 odst. 1 zákona o výkonu trestu ve vztahu ke speciální skutkové podstatě reprezentované ustanovením § 337 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, zatímco v nyní posuzované věci jde naopak o vztah speciálního ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu a obecného ustanovení § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. K soudy citovanému usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2010, sp. zn. 6 Tdo 1478/2009, je nutno uvést, že skutkový stav judikované věci je opět zcela odlišný od skutkového stavu věci nyní posuzované.

Podle dovolatele nebyly bez důvodných pochybností prokázány všechny znaky skutkové podstaty přečinu, za nějž byl odsouzen, neboť se mu nepodařilo prokázat zavinění alespoň ve formě nepřímého úmyslu. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 3 Tdo 1075/2012, konzumace drogy je obecně nepochybně jednáním, jež může u osoby ve výkonu trestu vést k maření jeho účelu, kterým je komplexní působení na něj se záměrem jeho převýchovy. V praxi si lze ovšem představit rozsáhlou škálu případů užití drogy, jejichž negativní dopad na výkonu trestu se bude individuálně lišit v závislosti na typu drogy, četnosti jejího užití, jejím množství a koncentraci. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2012, sp. zn. 5 Tdo 701/2012, závažnost jednání je tak třeba vždy posuzovat podle více hledisek, nepostačuje pouhé opakování, které ještě nedosahuje pojmu soustavnosti, ale hodnotí se rozsah, intenzita a okolnosti, za nichž došlo k porušení pravidel výkonu trestu. Vždy je však nutné zjišťovat, do jaké míry protiprávní jednání obviněného ovlivnilo dosažení účelu trestu. Nelze tak hodnotit předchozí postih obviněného za shodné jednání jako dostatečný důvod pro odmítnutí možnosti vyřešit věc kázeňsky. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 3 Tdo 1075/2012, konzumace drogy je obecně nepochybně jednáním, jež může u osoby ve výkonu trestu vést k maření jeho účelu, kterým je komplexní působení na něj se záměrem jeho převýchovy. V praxi si lze ovšem představit rozsáhlou škálu případů užití drogy, jejichž negativní dopad na výkon trestu se bude individuálně lišit v závislosti na typu drogy, četnosti jejího užití, jejím množství a koncentraci.

Dále dovolatel poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. 6 Tdo 1266/2007, publikované pod č. 40/2008 Sb. rozh. tr., z nějž se podává, že závažným jednáním ve smyslu ustanovení § 171 odst. 1 písm. f) tr. zák. nebude ojedinělý méně intenzivní akt, který není reálně spojen s mařením či podstatným ztížením výkonu rozhodnutí. Dovolatel taktéž upozornil na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 4 Tz 89/2010, s tím, že podle konstantní judikatury obecných soudů je za závažné jednání směřující ke zmaření účelu trestu ve smyslu znaků trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. f) tr. zák. považováno soustavné poskytování drog odsouzeným a usnadňování nedovolené činnosti odsouzených. Závažným jednáním proto nebude ojedinělý méně intenzivní akt, který nebude reálně spojen s mařením či podstatným ztížením výkonu rozhodnutí.

Na základě všeho, co bylo v dovolání uvedeno, je dovolatel přesvědčen, že skutek, kterého se měl dopustit, a který je popsán ve skutkové větě rozsudku nalézacího soudu, není v žádném případě závažným jednáním, kterým by dovolatel mařil nebo podstatně ztěžoval výkon rozhodnutí soudu, aby zmařil výkon nebo účel trestu, v tomto případě výkon trestu odnětí svobody.

Podaným dovoláním se odvolatel domáhá, aby Nejvyšší soud napadené usnesení v celém rozsahu zrušil a přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a

rozhodl, neboť proti odvolateli bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv bylo podle zákona ve smyslu § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. v kontextu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. nepřípustné, a dále byl dán i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném právním posouzení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.), řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným D. F. vznesené námitky naplňují jím tvrzené dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e) a g) tr. ř. byly uplatněny v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné, přičemž ani tento důvod pro odmítnutí dovolání neshledal. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odmítnutí dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo toto dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadeným částem rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Obviněný D. F. nejprve uplatnil dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., spočívající v tom, že proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoli podle zákona nebylo přípustné, jen tehdy, jestliže ve věci existoval některý z obligatorních důvodů uvedených v § 11 odst. 1, 4 nebo v § 11a tr. ř. (tehdy účinného), pro který nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, musí být zastaveno. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. tedy spočívá v tom, že příslušný orgán činný v trestním řízení – v závislosti na tom, kdy důvod nepřípustnosti trestního stíhání vyšel najevo – nerozhodl o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1, § 188 odst. 1 písm. c), § 223 odst. 1, § 231 odst. 1, § 257 odst. 1 písm. c), odst. 2 ani podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. či § 314p odst. 3 písm. c) nebo § 314r odst. 5 tr. ř. Místo rozhodnutí o zastavení trestního stíhání tak došlo k jinému rozhodnutí, které je pro obviněného méně příznivé (zejména k odsuzujícímu rozsudku) a které je rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, 2 tr. ř. Dovolací důvod se zde tedy týká jen takové nepřípustnosti trestního stíhání, která je založena na důvodech podle § 11 odst. 1, 4 tr. ř. (nyní § 11 odst. 1, 2, 5 tr. ř.) nebo podle § 11a tr. ř., neboť výlučně v těchto ustanoveních trestní řád taxativně vypočítává důvody nepřípustnosti trestního stíhání. Jiné namítané vady, byť se týkají průběhu trestního stíhání (např. vedení trestního stíhání na základě usnesení o jeho zahájení, které neobsahuje všechny obligatorní náležitosti vyžadované ustanovením § 160 odst. 1 tr. ř., nezakládají důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

Obviněný D. F. uplatnil rovněž dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v němž je stanoveno, že tento důvod dovolání je naplněn tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat buď nesprávnost právního posouzení skutku, tj. mylnou právní kvalifikaci skutku, jak byl v původním řízení zjištěn, v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo vadnost jiného hmotně právního posouzení. Zásah do skutkových zjištění je v rámci řízení o dovolání přípustný jen tehdy, učiní-li dovolatel předmětem svého dovolání extrémní nesoulad mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006). K extrémnímu nesouladu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními srov. také např. usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 448/2010, usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 11. 2009, sp. zn. IV. ÚS 889/09, nebo rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 359/05. Právě z těchto hledisek se Nejvyšší soud zabýval některými skutkovými otázkami a hodnocením důkazů jak ze strany nalézacího, tak i odvolacího soudu ve vztahu k právnímu posouzení jednání obviněného D. F., a to zejména z hlediska posouzení prokázání naplnění znaku závažného jednání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku.

K dovolací námitce obviněného D. F., že v případě souběhu trestněprávní odpovědnosti a správněprávní odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt trestněprávní povahy je třeba uplatnit zásadu *ne bis in idem* ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, se Nejvyšší soud nejprve zabýval principem *ne bis in idem*. Podle čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu. Obdobně v českém právním řádu Listina základních práv a svobod v čl. 40 odst. 5 stanoví, že nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Tato zásada nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků v souladu se zákonem.

Jak vyplývá z odůvodnění rozhodnutí soudů nižších stupňů, oba tyto soudy se již touto námitkou obviněného zabývaly a vypořádaly se s ní na podkladě poněkud starší judikatury ESLP. Obviněný zejména v dovolání trvá na tom, že kázeňský přestupek byl spáchán stejným skutkem jako předmětný trestný čin. Odvolací soud, jak vyplývá z toho, co bylo uvedeno, jeho argumentaci odmítl s poukazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 8 Tdo 397/2012, s nímž se ztotožnil. Shledal, že formální znaky kázeňského přestupku a předmětného trestného činu se neshodují a že kázeňský přestupek neměl trestní charakter. Poukázal i na tuzemskou právní úpravu, která podle § 55 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., nevylučuje trestní řízení o skutku, za který byl uložen kázeňský trest. Nejvyšší soud především souhlasí s vyjádřením státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, pokud uvedl, že podle staršího rozhodnutí ESLP ve věci Olivierová proti Portugalsku mohou být v ideálním souběhu dvě různá porušení zákona jedním skutkem a že článek 4 protokolu č. 7 k Úmluvě v takovém případě nezakazuje, aby dva různé orgány posuzovaly různá porušení zákona vyplývající z jednoho „trestného činu“ – míněno patrně z jednoho skutku. Dovolateli lze přisvědčit, pokud se s tímto odůvodněním nespokojil a pokud argumentuje novější judikaturou, zejména věcí ESLP Zolotukhin proti Rusku.

Především je třeba k tomu zdůraznit, že Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) na jedné straně připustil, že zásada *ne bis in idem* tvoří součást spravedlivého procesu (Nikitin proti Rusku, rozsudek, 20. 7. 2004, č. 50178/99, § 54), zároveň ale připomněl, že je zakotvena pouze v čl. 4 Protokolu č. 7 a že povinnost respektovat ji není obsažena v žádném jiném ustanovení (Rabus proti Německu, rozhodnutí, 9. 2. 2006, č. 43371/02, oddíl 1), není tedy součástí ani práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 EÚLP. ESLP také upozornil, že skutečnost, že konání řízení o mimořádném opravném prostředku neodporuje čl. 4 Protokolu č. 7, sama o sobě neznamená, že toto řízení je také v souladu s čl. 6 EÚLP (Nikitin, § 54). Právní kvalifikace předmětného řízení ve vnitrostátním právu nemůže být jediným relevantním kritériem aplikovatelnosti principu *ne bis in idem* podle čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7. Jinak by použití tohoto ustanovení bylo ponecháno na uvážení států v míře takové, která by mohla vést k důsledkům neslučitelným s předmětem a cílem Úmluvy. Pojem „trestní řízení“ musí být vykládán ve světle obecných principů týkajících se korespondujících spojení „trestní obvinění“ a „trest“ v čl. 6 a 7 EÚLP (Sergey Zolotukhin proti Rusku, rozsudek velkého senátu, 10. 2. 2009, č. 14939/03, § 52; srov. též Paksas proti Litvě, rozsudek velkého senátu, 6. 1. 2011, č. 34932/04, § 68). Také pojem „trest“ nemůže mít různé významy podle ustanovení Úmluvy, ve kterých je obsažen (viz Göktan proti Francii, rozsudek, 2. 7. 2002, č. 33402/96, § 48). To, zda se v daném

případě jedná o trestní řízení či trest ve smyslu čl. 4, tedy bude závislé na posouzení tzv. engelovských kritérií formulovaných pro účely výkladu pojmu „trestní obvinění“ (viz Sergey Zolotukhin, § 53; Ruotsalainen proti Finsku, rozsudek, 16. 6. 2009, č. 13079/03, § 42–43).

Nejvyšší soud se tedy předně zabýval tím, že vyjde-li se z již shora citovaného rozsudku velkého senátu ESLP Sergey Zolotukhin proti Rusku, podle kterého článek 4 Protokolu č. 7 musí být chápán tak, že zakazuje stíhání nebo soudní řízení pro druhý „trestný čin“ („offence“/„infraction“), jestliže je založen na totožných nebo v podstatě stejných skutečnostech („facts“/„faits“), což v podstatě odpovídá našemu chápání totožnosti skutku, které je založeno na totožnosti jednání nebo následku z hlediska rozhodných skutkových okolností (srov. č. 9/1972, č. 64/1973, č. 33/1974, č. 52/1979, č. 1/1996-I. a č. 41/2002-I. Sb. rozh. tr., a dále usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 143/2002, uveřejněné pod č. 21 ve sv. 27 Sb. nál. a usn. ÚS ČR), je třeba porovnávat skutkové okolnosti obou činů, a to u prvního postih za pozitivitu zjištění zneužití návykové látky metabolit THC obviněným, kdy laboratorním vyšetřením odebraného vzorku byl prokázán metabolit THC, čímž porušil ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a u druhého postih za jednání spočívající v tom, že ve Věznici H., okres O., kde vykonával trest odnětí svobody v trvání 20 roků, si v přesně nezjištěné době do 12.30 hodin dne 30. 10. 2012 vědomě opatřil a požil blíže nezjištěnou látku obsahující metabolit tetrahydrocannabinolu (THC), což bylo zjištěno dne 30. 10. 2012 ve 12.30 hodin, kdy byl u něj proveden odběr moči za účelem provedení orientačního toxikologického vyšetření moči a následně byla toxikologickým vyšetřením moči provedeným Fakultní nemocnicí O., Ústavem soudního lékařství, toxikologickou laboratoří dne 1. 11. 2012 potvrzena přítomnost metabolitu THC, přičemž uvedeného jednání se dopustil i přesto, že již dne 26. 1. 2009 v rámci téhož výkonu trestu odnětí svobody se dopustil obdobného jednání, za což mu byl podle § 46 odst. 3 písm. g) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, uložen kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení na dobu čtyř dnů, který mu byl následně dne 11. 5. 2012 v rámci kázeňské odměny udělené podle § 54 odst. 1 zák. o výkonu trestu odnětí svobody, zahlazen, kdy tímto svým jednáním měl podle citovaného rozsudku nalézacího soudu závažným způsobem porušit základní povinnost odsouzeného podle § 28 odst. 3 písm. b) zák. o výkonu trestu odnětí svobody, v důsledku čehož pak došlo k neplnění programu zacházení a účelu výkonu trestu odsouzeným. Z uvedeného je tak zřejmé, že se v projednávané věci obviněného D. F. jedná o totožný skutek kvalifikovaný nejprve ředitelem věznice jako kázeňský přestupek a posléze obecným soudem jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. V prvním případě totiž dovolatel tím, že vědomě opatřil a požil blíže nezjištěnou látku obsahující metabolit tetrahydrocannabinolu (THC), zaviněně porušil uložené povinnosti, které mu vyplývaly z Programu zacházení, a to důsledně se vyvarovat kontaktu s omamnými a psychotropními látkami během výkonu trestu (ustanovení § 46 odst. 1 zák. o výkonu trestu odnětí svobody), a ve druhém případě totožným jednáním mařil výkon rozhodnutí soudu tím, že se dopustil závažného jednání, aby zmařil účel trestu, kdy účelem trestu se mj. rozumí i vedení odsouzeného k tomu, aby se pro budoucnost páchání trestné činnosti vyvaroval. Tomu slouží různé převýchovné programy a další metody uplatňované v průběhu výkonu trestu, které jsou předmětem programu zacházení každého jednotlivého odsouzeného. Je tedy nesporné, že podstata skutku spočívající v tom, že si vědomě opatřil a požil blíže nezjištěnou látku obsahující metabolit tetrahydrocannabinolu (THC), je v obou případech stejná, a proto se v obou případech jednalo o jeden totožný skutek, a to zejména z důvodu totožnosti jednání.

Následně se Nejvyšší soud zabýval tím, zda kázeňské řízení, vedené proti obviněnému ředitelem věznice, bylo či nebylo ve smyslu rozsudku velkého senátu ESLP Sergey Zolotukhin proti Rusku a dalších rozhodnutí ESLP trestním řízením ve smyslu čl. 4 odst. 1 protokolu č. 7 k Úmluvě. V rozsudku Engel a další sice ESLP výslovně omezil platnost svojí argumentace na oblast výkonu vojenské služby a na rozlišení trestných činů a disciplinárních deliktů, následná judikatura ale z vytvořených tzv. engelovských kritérií učinila obecný prubířský kámen aplikovatelnosti čl. 6 EÚLP v

jeho trestní části (viz Campbell a Fell proti Spojenému království, rozsudek, 28. 6. 1984, č. 7819/77 a 7878/77, § 69; Ezeh a Connors proti Spojenému království, rozsudek, 9. 10. 2003, č. 39665/98 a 40086/98, § 82 – 85). Prvním kritériem je tedy kvalifikace deliktu ve vnitrostátním právu: pokud jde v obou případech o trestný čin, je čl. 6 EÚLP v daném případě aplikovatelný. Jde však pouze o relativní kritérium, neboť pokud čin není ve vnitrostátním právu kvalifikován jako trestný, používá ESLP další dvě kritéria, kterými jsou povaha deliktu a druh a stupeň závažnosti sankce. Vzhledem k tomu, že kvalifikace kázeňského přestupku v českém vnitrostátním právu není kvalifikací primárně trestní, zabýval se Nejvyšší soud dalšími dvěma tzv. engelovskými kritérii, kterými jsou, jak již bylo zmíněno, povaha deliktu a druh a stupeň závažnosti sankce.

Označení druhého kritéria – povaha deliktu – je poněkud matoucí a spíše bychom v této souvislosti očekávali zkoumání, zda jde např. o delikt „typicky trestní" (např. loupež, vražda) či nikoli (např. pořádkový delikt). Byť i tento aspekt ESLP svým způsobem někdy zohledňuje, z judikatury vyplývá, že toto druhé kritérium v sobě většinou spojuje odpovědi na dvě otázky: a) zda je zájem chráněný trestním zákonem obecný či partikulární, přesněji řečeno zda je daná právní norma adresována všem nebo pouze určité skupině lidí se specifickým postavením, kupř. vojákům (jako tomu bylo právě ve věci Engel a další); b) zda účel sankce, která se za takový delikt ukládá, je (alespoň částečně) preventivně-represivní, anebo zda je (čistě) reparační povahy (tuto otázku ESLP ve věci Engel a další ještě explicitně neřešil, odpověď na ni by byla v této věci ostatně nasnadě). Jak již bylo zmíněno, na poli druhého kritéria ESLP nejčastěji odpovídá na dvě otázky. První z nich je otázka, zda delikt, o který se jedná, vyplývá z porušení právní normy, která je adresována obecně všem, nebo normy dopadající jen na určitou skupinu osob se zvláštním postavením. Takové zvláštní postavení orgány Úmluvy shledaly zejména v případě norem určených vojákům [viz např. Engel a další, § 84] a vězňům [viz např. Ezeh a Connors proti Spojenému království, rozsudek, 9. 10. 2003, č. 39665/98 a 40086/98]. ESLP nicméně v dané souvislosti rovněž zohledňoval, zda dané jednání se opravdu výlučně týká porušení pravidel týkajících se pouze dané zvláštní skupiny osob, nebo zda takové jednání není postižitelné i podle obecných norem [Campbell a Fell, § 71; Ezeh a Connors, § 104]. Je ale třeba poznamenat, že obecná není nutně jen norma, která se vztahuje opravdu na všechny osoby bez výjimky, ale i norma, kde skupina jejich možných porušitelů je sice nějakým způsobem omezená, avšak nejde o nějakou jasně definovanou skupinu osob se zvláštním postavením, která by podléhala nějakému souboru zvláštních – disciplinárních – pravidel. Nicméně je třeba jednoznačně konstatovat, že podle názoru Nejvyššího soudu vycházejícího z citované judikatury ESLP v případě osob vykonávajících trest odnětí svobody podle zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, se nejedná o obecnou normu, neboť podle ustanovení 1 odst. 1 citovaného zákona tento zákon upravuje výkon trestu odnětí svobody ve věznicích a ve zvláštních odděleních vazebních věznic, tedy směřuje pouze proti určité skupině vězněných osob – ve smyslu judikatury ESLP vězňům.

Druhou otázkou, kterou ESLP na poli druhého kritéria zpravidla řeší, je otázka, zda účel sankce, která se za takový delikt ukládá, je (alespoň částečně) preventivně-represivní, anebo zda je (čistě) reparační povahy. Preventivní je přitom míněno ve smyslu odrazení od páchání trestné činnosti v budoucnu, tedy zda sankce byla uložena jako trest s cílem odradit od dalšího páchání takových činů, nikoli s cílem bezprostředně zamezit pachateli v tom, aby ve své trestné činnosti pokračoval (např. různá opatření mající za cíl zabránit opilému řidiči, aby pokračoval v jízdě). Nejvyšší soud shledal, že pokud jde o kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení, tento je nepochybně přinejmenším zčásti preventivně-represivní, byť měl v posuzovaném případě jistě i složku bezprostředně obviněnému zabránit v dalším požívání omamných či psychotropních látek nebo mu alespoň ztížit přístup k nim. Ostatně jak vyplývá z odůvodnění rozhodnutí o uložení kázeňského trestu obviněnému F., tato forma uloženého kázeňského trestu měla přispět k prohloubení výchovného vlivu účelu výkonu trestu, neboť charakter spáchaného skutku mohl mít primární vliv na ohrožení vnitřní bezpečnosti ve věznici.

Pokud jde o poslední, tedy třetí tzv. engelovské kritérium, kterým je stupeň závažnosti sankce, tak toto si po rozsudku Jussila proti Finsku (rozsudek velkého senátu ESLP, 23. 11. 2006, č. 73053/01) stále drží svůj význam, ovšem pouze pro jednu specifickou situaci, a totiž pro případy, kdy účel sankce je preventivně-represivní a povaha normy nikoli obecná, což je právě posuzovaný případ, neboť povaha normy vztahující se na vězně není obecná. Třetím engelovským kritériem, které je proto třeba použít, je tedy druh a stupeň závažnosti sankce, a to nikoli sankce skutečně uložené, nýbrž sankce, kterou bylo v daném případě za konkrétní delikt možné uložit. V zásadě je třeba posuzovat závažnost sankce, která stěžovateli mohla být za daný delikt podle vnitrostátního práva uložena (viz Balsytė-Lideikienė proti Litvě, rozsudek, 4. 11. 2008, č. 72596/01, § 59–60), přičemž určitou relevanci může mít i výše sankce skutečně uložené, nemůže však snížit závažnost sankce, jejíž uložení hrozilo [viz Ezeh a Connors, § 120]. Rozhodující pro posouzení případu dovolatele je tedy právě závažnost sankce, která obviněnému D. F. mohla být za daný delikt podle vnitrostátního práva uložena, přičemž z tohoto hlediska je třeba zvažovat zejména, že podle ustanovení § 46 odst. 3 písm. g) zákona č. 169/1999 Sb., lze kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení uložit až na 20 dnů.

Z hlediska judikatury ESLP je třeba hodnotit i skutečnost, že osobní svoboda Zolotukhina v shora citovaném rozsudku velkého senátu byla uvedenou sankcí nově omezena – není zřejmé, že by se jednalo o osobu v době činu již vězněnou. Oproti tomu osobní svoboda obviněného D. F. nově omezena nebyla, neboť tento dovolatel se v době činu již nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody, který byl jen z hlediska způsobu vlastního výkonu jeho trestu umístěním do uzavřeného oddělení zpřísněn. Toto zpřísnění pak zejména nemělo přímý vliv na celkovou délku jeho trestu, neboť ředitel věznice není oprávněn původně uložený trest jakkoliv prodloužit. Vliv kázeňského trestu na celkovou délku trestu tak mohl být jen nepřímý, např. z hlediska zhoršení hodnocení odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, čímž byla snižována jeho šance na podmínečné propuštění, což je však důsledkem jakéhokoli kázeňského trestu. Míra tohoto zhoršení však nebyla obsažena v rozhodnutí ředitele o kázeňském trestu. Nebylo tak možno určit žádnou alespoň minimální dobu, o kterou se případné podmíněné propuštění oddálilo, a zejména nebylo vyloučeno ani, že by se vůbec neoddálilo, byť obviněný vzal svoji již podanou žádost na základě tohoto kázeňského potrestání zpět. Tím se předmětná věc dovolatele liší od věci Ezeh a Connors proti Spojenému království, v níž se ESLP (tak jako v jiné předchozí věci Campbell a Fell proti Spojenému království) zabýval demarkační čárou mezi trestní oblastí a disciplinární sférou ve vězeňském prostředí. ESLP zde ohledně druhého Engel – kritéria „povaha obvinění“ v zásadě nepovažoval za dostatečné pro pouze disciplinární charakter činu, že se tyto činy týkaly vězňů, tedy skupiny osob se specifickým statusem a nikoliv všech občanů. Proto přešel ke třetímu Engel – kritériu „povaha a stupeň přísnosti sankce“ (srov. k tomu i nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 16/99, publikovaný pod č. 96/2001 Sb. nál. a usn. ÚS). V tomto případě ESLP shledal, že v důsledku uložené sankce dnů vězení navíc byli stěžovatelé drženi ve vězení i po datu, kdy měli být za normálních okolností propuštěni na svobodu, a to v důsledku odděleného disciplinárního řízení, které nemělo žádnou spojitost s jejich původním odsouzením. K žádnému takovému konkrétnímu prodloužení trestu však u obviněného D. F. nedošlo a podle zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, dojít ani nemohlo. Presumpce trestního charakteru kázeňského přestupku tím byla vyvrácena, neboť kázeňský trest jen zpřísnil výkon trestu již uloženého, v zásadě zachoval stávající omezení osobní svobody, a tedy nezpůsobil dovolateli podstatnou újmu. Případné další újmy co do délky trestu byly jen hypotetické a souvisely jen s tím, že v důsledku kázeňského trestu byla zhoršena pověst dovolatele jako napraveného odsouzeného. Nejvyšší soud má proto za to, že samotné zpřísnění podmínek výkonu trestu ani zhoršení pověsti odsouzeného není sankcí, která by dosahovala závažnosti sankce podle třetího Engel – kritéria. Tedy závažnosti odsouzení podle čl. 4 odst. 1 protokolu č. 7 k Úmluvě. Proto hrozící druh a stupeň závažnosti sankce, kterou bylo možno v daném případě za konkrétní delikt uložit (s podpůrným přihlédnutím k uložení kázeňského trestu tří dnů celodenního umístění do uzavřeného oddělení), Nejvyšší soud nepovažuje za odsouzení za trestný čin ve smyslu citovaného čl. 4 odst. 1

protokolu č. 7 k Úmluvě. Nejvyšší soud tak dovodil, že dovolatel byl sice postižen pro totožný skutek v řízení kázeňském i trestním, avšak že řízení kázeňské nemělo charakter trestního řízení ve smyslu Úmluvy. To vyplývá i z další judikatury ESLP, podle níž nebyla za dostatečně závažnou sankci na to, aby třetí kritérium převážilo nad druhým kritériem, považováno přemístění vězně na 45 dní do disciplinární cely [Payet proti Francii, rozsudek, 20. 1. 2011, č. 19606/08, § 98–99]. Na poli třetího kritéria Nejvyšší soud ve shodě s judikaturou ESLP – subsidiárně – přihlédl i k tomu, že uložená sankce není zapisována do vnitrostátního rejstříku trestů [Rabus proti Německu, rozhodnutí ESLP, 9. 2. 2006, č. 43371/02, oddíl 1]. Na základě uvedeného má tak Nejvyšší soud jednoznačně za to, že možnost uložení kázeňského trestu odsouzenému, spočívajícím v celodenním umístění do uzavřeného oddělení až na dobu 20 dnů (srov. § 46 odst. 3 písm. g/ zák. č. 169/1999 Sb.), není natolik závažnou sankcí, aby splňovala třetí engelovské kritérium. Z těchto důvodů není kázeňský postih odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody postihem trestním. Obviněnému D. F. nebyl uložen další trest, pouze se dočasně změnila jeho povaha. Kázeňský trest jen zpřísnil výkon trestu již uloženého, v zásadě zachoval stávající omezení osobní svobody, a tedy nezpůsobil odvolateli podstatnou újmu. S ohledem na všechny shora uvedené důvody tak Nejvyšší soud uzavírá, že dovolatel byl sice postižen pro totožný skutek v řízení kázeňském i trestním, avšak že řízení kázeňské nemělo charakter trestního řízení ve smyslu Úmluvy. Proto v trestním řízení nedošlo k porušení zásady *ne bis in idem* v neprospěch dovolatele.

V čem však Nejvyšší soud porušení zákona soudy nižších stupňů spatřuje, je naplnění, resp. nenaplnění znaku „závažného jednání“ ve smyslu ustanovení § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle ustanovení § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že se dopustí závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu. Znak „maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí“ znamená, že rozhodnutí, které má být v době činu vykonáno, fakticky v důsledku jednání pachatele vykonáno není a vykonat ho nelze nebo je vykonáno za podstatně ztížených podmínek. Neznamená však, že výkon rozhodnutí by byl zmařen, tj. že by už nebylo možné rozhodnutí vykonat. Účelem trestu je ochrana společnosti a nutnost zamezit pachateli v páchání dalších trestných činů a vést ho k tomu, aby se pro budoucnost páchání trestné činnosti vyvaroval. Tomu slouží různé převýchovné programy a další metody uplatňované v průběhu výkonu trestu. Zmařit výkon trestu znamená dosáhnout stav, kdy trest není vykonáván. Trestem se zde míní jakýkoli druh trestu, nikoli jen trest odnětí svobody, byť v posuzovaném případě se právě o trest odnětí svobody jednalo. K samotnému zmaření výkonu trestu nebo účelu trestu nemusí dojít, stačí, že pachatel jedná s cílem výkon trestu nebo účel trestu zmařit. Podle tohoto ustanovení se tedy stíhá osoba, která narušuje svými činy výkon trestu odnětí svobody. Za takové jednání se například považuje soustavné poskytování drog odsouzeným či naopak soustavné nebo časté opatřování a zneužívání omamných a psychotropních látek odsouzeným anebo usnadňování nedovolené činnosti odsouzených, které je třeba považovat „za závažné jednání směřující ke zmaření účelu trestu“ podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku.

Za „závažné jednání“ je tedy třeba považovat takové, které představuje výraznější intenzitu a je zpravidla soustavnější či častěji opakované. O naplnění tohoto znaku tedy nemůžeme hovořit, jestliže dojde k ojedinělému požití návykové látky, jako je tomu v projednávaném případě. Nalézací soud sice správně odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu, zejména na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 3 Tdo 1075/2012, podle nějž závěr o tom, že zjištěná ojedinělá konzumace drogy neovlivnila chování pachatele (odsouzeného) tak, že by tím bylo narušeno výchovné působení na jeho osobu či výkon jeho povinností v rámci výkonu trestu odnětí svobody a že tato konzumace by u něj ani nemohla vytvořit riziko škodlivého návyku, v konkrétním případě zpravidla vylučuje naplnění znaku „dopustí se závažného jednání“ ve smyslu přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku, ale nevyvodil z této judikatury správné závěry, pokud jde o znak „závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu“. Nalézací soud se měl ve

svých úvahách zabývat především tím, čeho se dovolatel dopustil ve výkonu trestu odnětí svobody – vědomým opatřením a požitím blíže nezjištěné látky obsahující metabolit tetrahydrocannabinolu (THC), nikoliv tím, k čemu a za co byl již dříve odsouzen a opakovaně kázeňsky potrestán, zvláště když obdobný kázeňský delikt byl spáchán před více než třemi lety před spácháním posuzovaného činu a byl navíc v rámci kázeňské odměny udělené podle § 54 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, zahlazen. Nalézací soud v odůvodnění svého rozsudku k naplnění znaku „závažného jednání“ zejména uvedl, že obviněný, byť je omezen na osobní svobodě z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, příp. vazby po spáchání trestného činu vraždy ve výkonu trestu (případně ve vazbě) nepřetržitě od roku 1987, kdy již před tím na něj bylo mj. i za závažnou trestnou činnost, např. trestné činy loupeže, působeno nepodmíněnými tresty odnětí svobody, kdy prvý nepodmíněný trest vykonal již v roce 1984, následně pak v roce 1985 a za trestný čin vydírání v únoru 1987, a již v listopadu nastupuje zmíněný trest odnětí svobody za trestný čin loupeže spáchaný zvlášť nebezpečným recidivistou podle § 234 odst. 1 a § 41 odst. 1 tr. zák. v délce trvání 8 roků a 6 měsíců, kdy následuje odsouzení za trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. b) a § 41 odst. 1 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody ve výměře 20 let, přičemž tento trest v době spáchání skutku vykonává, kdy účel výkonu trestu není vždy plněn, jak plyne z hodnocení vězeňské služby. Co se týče konkrétně drog, obviněný byl již v roce 2009 za obdobné jednání kázeňsky potrestán, byť byl tento trest později zahlazen, lze k tomuto protiprávnímu jednání obviněného přihlížet, kdy právě tato skutečnost zakládá prokázanou opakovanost konzumace drog ve výkonu trestu, byť v době spáchání skutku, pro který je vedeno toto řízení, byl obviněný zařazen do výchovného programu zaměřeného na prevenci užívání drog, má nalézací soud za to, že protiprávní jednání obviněného je takové intenzity, že v jeho případě došlo nejen k porušení jeho povinností vyplývajících z ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) zákona č. 169/1999 Sb., ale i k porušení § 28 odst. 1 cit. zákona. I z toho, co uvedl nalézací soud je tedy zřejmé, že předchozí rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému datované 6. 3. 2009, bylo následně dne 11. 5. 2012 zahlazeno, navíc je zde velký časový odstup mezi předmětnými kázeňskými přestupky a udělenými kázeňskými tresty obviněnému D. F. za požití THC (pozn. k prvnímu kázeňskému potrestání dovolatele za požití omamné a psychotropní látky došlo 6. 3. 2009, ke druhému až dne 30. 11. 2012), přičemž mezitím se nedopustil žádného významného kázeňského deliktu (srov. Hodnocení Vězeňské služby České republiky). Nakonec ani poslední trestné činnosti, za kterou byl obviněný D. F. odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 5. 1995, sp. zn. 5 T 63/94, se nedopustil pod vlivem omamné a psychotropní látky. Nalézací soud, a následně i soud odvolací, se tak dopustily zásadního pochybení, jestliže při zjištění, že se obviněný D. F. v posledních letech dopustil prakticky ojedinělého kázeňského přestupku, ke kterému lze přihlížet, shledaly v rozporu s citovanou judikaturou naplnění znaku „dopustil se závažného jednání směřujícího ke zmaření účelu trestu“.

Jak již bylo Nejvyšším soudem zdůrazněno, „závažnost jednání“ je znakem souzeného přečinu podle ustanovení § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku, a proto nemůže být zásadně zvyšována nebo naplňována okolnostmi svědčícími o recidivě pachatele, které jsou v tomto případě právně významné jen při úvaze o trestu. Nejvyšší soud v těchto souvislostech odkazuje zejména na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2012, sp. zn. 5 Tdo 701/2012, které zdůrazňuje, že z hlediska použití skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku není rozhodné, zda obviněný byl již v minulosti postižen za skutek, kterým zmařil výkon nebo účel trestu. Proto není vyloučeno projednat takový opětovně spáchaný čin jako přestupek nebo kárné provinění za předpokladu, že k samotnému opakování činu nepřistoupí i další okolnosti, jež by svědčily o jeho výrazném zásahu do naplňování účelu trestu. Za „závažné jednání spočívající ve zmaření výkonu nebo účelu trestu“ ve smyslu citovaného ustanovení tak není možné považovat jen opakování tohoto jednání, pokud není soustavné nebo častější. Zvlášť je třeba hodnotit intenzitu, rozsah a okolnosti, za nichž došlo k porušení pravidel výkonu trestu a jeho účelu. Tímto se však nalézací soud neřídil, neboť jak vyplývá již z toho, co bylo shora uvedeno, náležitě nezhodnotil intenzitu, rozsah a okolnosti, za nichž došlo předmětným jednáním obviněného k porušení pravidel

výkonu trestu a jeho účelu, ale převážně jen poukazoval na předchozí pochybení obviněného D. F. ve výkonu trestu odnětí svobody, tj. na jeho kázeňské přestupky, kterých však s ohledem na délku výkonu trestu odnětí svobody nebylo mnoho, a to zejména v rozhodných posledních letech od roku 2006, tak zejména i na jeho předchozí trestnou činnost. Nalézací soud se ani podrobněji nezabýval povahou, soustavností či častostí obdobného jednání obviněného. Nalézací soud proto pochybil, jestliže „závažné jednání“ v podstatě nahradil poukazem na recidivu obviněného D. F., aniž by se vypořádal s tou skutečností, že se v tomto případě jednalo o ojedinělé pochybení dovolatele, nikoliv o soustavné či časté porušování pravidel výkonu trestu a jeho účelu. Nejvyšší soud rovněž považuje za nutné zdůraznit, že dovolatel si toto své pochybení uvědomil, neboť na základě něho stáhnul svou žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Nejvyšší soud proto uzavírá, že ze skutkových zjištění učiněných nalézacím soudem nevyplývá, že by čin obviněného D. F. vykazoval znak „závažného jednání“ směřujícího k zmaření účelu trestu, který je vyžadován ve skutkové podstatě přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud po přezkoumání věci shledal, že jsou naplněny dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodnutí odvolacího, ale rovněž i nalézacího soudu, jímž byl obviněný D. F. uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, neboť zejména nebyly ve výroku rozsudku popsány rozhodné skutečnosti, z nichž by vyplývalo naplnění znaku „závažného jednání“ směřujícího k zmaření účelu trestu. Jak dále bylo Nejvyšším soudem zjištěno, uvedená pochybení mají svůj původ již v nalézacím řízení. Z těchto důvodů Nejvyšší soud k podanému dovolání obviněného D. F. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 4 To 242/2013, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 2 T 66/2013, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Ostravě přikázal, aby věc obviněného D. F. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V novém řízení se Okresní soud v Ostravě vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi a právními závěry, na které Nejvyšší soud shora poukázal, a zejména se bude zabývat naplněním znaku „závažného jednání“ směřujícího k zmaření účelu trestu uvedeného ve skutkové podstatě přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. Přihlédne přitom k požadavkům, které na posouzení tohoto znaku klade Nejvyšší soud ve své ustálené a shora citované judikatuře, jejímž cílem je sjednotit rozhodovací praxi soudů nižších stupňů, tedy vezme v potaz, že „závažné jednání“ pachatele, je takové jeho jednání, které vykazuje výraznější intenzitu a je zpravidla soustavnější nebo častější a jehož důsledkem bude maření nebo podstatné ztížení výkonu rozhodnutí ve smyslu znemožnění, případně znesnadnění dosažení účelu trestu. Za splnění těchto předpokladů může být takovým závažným jednáním i nedovolená konzumace návykové látky odsouzeným ve věznici, pokud s ohledem na soustavnost či opakovanost konzumace, povahu a charakter požívané látky, její množství a vliv na chování odsouzeného v důsledku toho dochází alespoň ke znesnadnění dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody. Za závažné jednání v tomto smyslu však nelze považovat ojedinělý méně intenzivní akt, který není způsobilý zmařit či podstatně ztížit výkon trestu odnětí svobody. Proto jednorázová nedovolená konzumace návykové látky odsouzeným ve věznici je sice porušením ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, avšak není „závažným jednáním“ směřujícím ke zmaření účelu trestu ve smyslu § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. 6 Tdo 1266/2007). Současně není ani rozhodné, zda obviněný byl již v minulosti postižen za skutek, kterým zmařil výkon nebo účel trestu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2012, sp. zn. 5 Tdo 701/2012).

Podle § 265s odst. 1 tr. ř. je Okresní soud v Ostravě vázán shora uvedenými právními názory, které vyslovil v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud, přičemž povinnost provést úkony, jejichž provedení dovolací soud nařídil, se v tomto případě s ohledem na obsah tohoto usnesení Nejvyššího soudu neuplatní.